

21.10.2014

## הגרעינים במוקד משבר המזון העולמי – ומה זה אומר לעוסקים בענפי החי

### שינוי בדפוסי צריכת המזון

מיליארדי אנשים ברחבי העולם משדרגים את צריכת המזון שלהם, ומבקשים לאכול יותר מוצרים מן החי ופחות דגנים. תהליך זה צפוי להימשך עד שדפוסי הצריכה בעולם המתפתח יהיו דומים לדפוסי הצריכה בעולם המפותח, ועל כן ניתן להעריך שימשך בעשורים הקרובים, אלמלא אירועים דרמטיים ובלתי צפויים. לצורך הדוגמה, נציג את השתנות נתוני צריכת החלב מאז שנת 1990. הטבלה הראשונה מציגה נתונים משנת 1990.

- אירופה המערבית סיפקה אז 250 ליטר חלב לנפש, לעומת סין שסיפקה אז לתושביה רק 6 ליטר לנפש (אספקה = יצור מקומי + יבוא – יצוא).
- אירופה המערבית ייצאה אז 28 מיליארד ליטר, כמות גדולה פי 1.4 מכל האספקה של יפן, סין, ויאטנאם ודרום קוריאה ביחד, שהיתה אז 20 מיליארד ליטר בלבד.

**Table 1 – Milk Supply, 1990 , 1,000 MT**

	Production	Import	Stock Variety	Export	Total	kg/year Per Capita Supply
China	7,037	1,211	0	102	8,146	5.9
South Korea	1,754	52	0	0	1,806	19.3
Vietnam	60	33	0	1	93	1.4
Japan	8,189	2,002	0	1	10,190	78.0
Western Europe	80,525	15,352	-201	28,204	67,471	251.7

Source: Food Balance Sheets, 2011 - Faostat

נתוני 2011, המוצגים בטבלה הבאה, ממחישים את השינוי ומצביעים על המגמות הצפויות ללוות אותנו בעשורים הקרובים.

- היצוא האירופאי גדל פי 1.5 לעומת 1990 והגיע ל 42.4 מיליארד ליטר. נתון זה משקף את הצמיחה בביקוש במדינות המתפתחות, שאינן יכולות לספק בעצמן את החלב.
- ב 2011, לא היה די בכל היצוא האירופאי כדי לספק את צרכי סין לבדה, שעמדו אז על 47.1 מיליארד ליטר.
- האספקה לנפש בסין הכפילה עצמה פי 5, ובויאטנאם הכפילה עצמה פי 11. יפן ודרום קוריאה יציבות יחסית. למרות הגידול הדרמטי בצריכה עדין מדובר על אספקה מאד נמוכה במדינות אלה לעומת האספקה באירופה. בישראל, לשם הדוגמה, עומדת האספקה לנפש על 189 ליטר בשנה.

**Table 2 – Milk Supply, 2011, 1,000 MT**

	Production	Import	Stock Variety	Export	Total	kg/year Per Capita Supply
China	41,803	5,589	6	344	47,054	31.5
South Korea	1,873	1007	0	11	2,869	26.4
Vietnam	377	1001	0	11	1,367	15.1
Japan	7,474	1,865	0	7	9,333	71.2
Western Europe	78,359	22,377	-613	42,397	57,726	261.1

Source: Food Balance Sheets, 2011 - Faostat

**מגמות בתחום המזון לענפי החי**

אחד מצווארי הבקבוק העיקריים ביצור החלב, הוא אספקת המזון לפרות. מדינות מזרח אסיה, ומדינות המפרץ הפרסי מייבאות כמויות הולכות וגדלות של מזון גס מצפון אמריקה, אוסטרליה וגם דרום אמריקה בשל מחסור גדל והולך במזון לפרות.

הטבלה הבאה מציגה את נתוני היבוא העולמי של מזון גס לפרות. ניתן לראות שערך היבוא גדל ב 73% מ 1.4 מיליארד דולר ב 2009 ל 2.5 מיליארד דולר בשנת 2013. באותה תקופה גדלה הכמות הנסחרת ב 40% מ 5.1 מיליון טון ל 7.1 מיליון טון. מחיר המזון עלה במוצע ב 25% בחמש השנים האלה מ 280 דולר במוצע לטון ל 350 דולר לטון.

**Table 3 – Forage, All Kind, Imported, MT and Value - Worldwide**

	2009	2010	2011	2012	2013	2013 / 2009
Imported Value 000' \$US	1,433,389	1,497,558	1,867,416	2,327,071	2,486,419	1.73
Imported Quantity MT	5,123,809	5,173,761	5,749,132	6,578,313	7,107,669	1.39
Average Price \$US/MT	280	289	325	354	350	1.25

Source: ITC calculations based on UN COMTRADE statistics

כדי לראות איך השינוי בדפוסי צריכת חלב במזרח הרחוק, השפיע על הסחר במזון גס, מוצגת בטבלה הבאה כמות המזון הגס שיובא למדינות אלה, אשר גדלה פי 1.3 והגיעה ל 4.3 מיליון טון. סין הגדילה את היבוא פי 10 בחמש שנים.

**Table 4 – Forage, All Kind, Imported, MT – East Asia**

	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>
<b>Japan</b>	2,218,860	2,242,953	2,232,659	2,347,789	2,222,263
<b>South Korea</b>	761,124	842,159	910,954	1,022,562	1,042,799
<b>China</b>	76,616	227,175	288,469	460,245	798,417
<b>Vietnam</b>	1,104	8,479	19,389		24,570
<b>Taipei</b>	151,035	163,608	163,771	175,987	185,783
<b>Total</b>	<b>3,208,739</b>	<b>3,484,374</b>	<b>3,615,242</b>	<b>4,006,583</b>	<b>4,273,832</b>

Source: ITC calculations based on UN COMTRADE statistics

### **מה זה אומר לנו?**

כל מי שעוסק בשרשרת הערך של גרעינים, מצוי בנקודה אסטרטגית, ובענף שצפוי כי יהיה במחסור בטווח הנראה לעין. על השרשרת יושבים מגדלי הדגנים והמגדלים בענף החי. בפרט הרפתנים, צריכים להניח שיפעלו בתחום שבו מחיר התשומה העיקרית – מזון – יהיה במגמת עליה, שתכלול קפיצות דרמטיות למעלה ולמטה בנקודות משבר. מחיר המטרה של החלב בישראל, מתאים עצמו למחירי התשומות, אם כי בעיכוב. התוצאה היא שרפתנים שידעו להפיק את המירב מהמזון, ולהתמודד עם התנודות – ירוויחו. רפתנים שלא יכינו עצמם ליעילות בתחום המזון, ימצאו עצמם בקשיים הולכים וגוברים, וכדי לשרוד יאלצו לשחוק את הונם.

שאול צבן, "צנובר", [shaul@zenovar.com](mailto:shaul@zenovar.com) 054-4650080